

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים)	–	(16x3)	–	48 נקודות
פרק שני – עיון בנביאים אחרונים	–	(9x4)	–	36 נקודות
פרק שלישי – עיון בכתובים	–	(8x2)	–	16 נקודות
סך הכול	–			<u>100 נקודות</u>

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.

ד. הוראות מיוחדות: בפרק השני ובפרק השלישי יש לענות על פי רש"י או מצודת דוד.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים) (48 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. שמות י"ב, י"ג-כ"ב

- א. "והיה הדם לכם לאת... ולא יהיה בכם נגף" (פסוק י"ג).
 על פי רש"י, הסבירו מה לומדים מכל אחת מן המילים המסומנות בקו. (6 נקודות)
- ב. "כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא" (פסוק ט"ו).
 "כי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההוא" (פסוק י"ט).
 (1) על פי רש"י, מהי מחמצת?
 (2) על פי רש"י, הסבירו מדוע היה צריך לציין שגם אוכל חמץ וגם אוכל מחמצת נענשים בכרת. (6 נקודות)
- ג. "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר" (פסוק כ"ב).
 על פי רש"י, הסבירו מדוע נאסר עליהם לצאת מפתח הבית עד הבוקר. (4 נקודות)

2. שמות ט"ז, א'-ח'

- א. "ויבאו כל עדת בני ישראל... בחמשה עשר יום לחדש השני" (פסוק א').
 על פי רש"י, הסבירו מדוע נכתב בתורה התאריך שבו חנו בני ישראל. (4 נקודות)
- ב. עיינו בפסוק ב'.
 הסבירו את הקושיה של רמב"ן על פסוק זה ואת תירוצו לקושיה זו. (6 נקודות)
- ג. "בתת ה' לכם בערב בֶּשֶׂר לאכל ולחם בבקר לְשֹׁבַע" (פסוק ח').
 (1) בפסוק נאמר "לאכל" בהקשר לבשר. מה לומדים מכך, על פי רש"י?
 (2) על פי רש"י, מדוע הבשר ניתן בערב ולעומת זאת הלחם ניתן בבוקר?
 (6 נקודות)

3. שמות י"ח, א'-ט'

א. "וישמע יתרו" (פסוק א').

(1) על פי רש"י, מה שמע יתרו?

(2) רש"י: "יתרו - שבע שמות נקראו לו".

כתבו והסבירו שניים מן השמות המבוארים בדברי רש"י. (6 נקודות)

ב. "ויקח... את צפורה אשת משה אחר שלוחיה" (פסוק ב').

על פי רש"י, הסבירו מתי נשלחה ציפורה ומדוע. (4 נקודות)

ג. עיינו בפסוק ט'.

(1) על פי הפשט ברש"י, ועל פי המדרש ברש"י, הסבירו את המילים "ויחד יתרו" ואת פירוש הפסוק בהתאם.

(2) על פי ספורנו, מדוע התורה מדגישה "על כל הטובה וגו' "? (6 נקודות)

4. שמות כ', א'-ר'

א. "וידבר אלקים את כל הדברים האלה" (פסוק א').

(1) על פי רש"י, מדוע נאמר "וידבר אלקים" ולא נאמר "וידבר ה' "? (6 נקודות)

(2) על פי רש"י, מה לומדים מן המילים "את כל הדברים האלה" ?

(6 נקודות)

ב. "לא יהיה לך... על פני" (פסוק ג').

(1) "לא תעשה לך פסל וכל תמונה וגו' " (פסוק ד').

על פי רש"י, מה מוסיף האיסור "לא יהיה לך וגו' " על האיסור שבפסוק ד'?

(2) על פי רש"י, מה לומדים מן המילים "על פני" ?

(6 נקודות)

ג. עיינו בפסוקים ה'-ו'.

על פי רש"י, מהו ההבדל בין מידה טובה למידת פורענות, וכיצד לומדים זאת? (4 נקודות)

פרק שני – עיון בנביאים אחרונים (36 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 5–9 (לכל שאלה – 9 נקודות).

5. ישעיה מ"א, י"ד–כ"ב

א. עיינו בפסוקים י"ד–ט"ו.

(1) "אל תיראי תולעת יעקב" (פסוק י"ד).

מיהי "תולעת יעקב", ומדוע היא מכונה כך?

(2) הסבירו את ההבטחה בפסוק ט"ו.

(3 נקודות)

ב. עיינו בפסוק י"ז.

כתבו על איזו תקופה הנביא מתנבא, והסבירו את תוכן הנבואה. (3 נקודות)

ג. עיינו בפסוקים כ"א–כ"ב.

כתבו אל מי הנביא פונה בפסוקים אלה, והסבירו את משמעות הדברים: "אשר תקרינה הראשנות מה הנה... או הנבואות השמיענו". (3 נקודות)

6. ישעיה נ"ח, ט'–י"ג

א. "אז תקרא וה' יענה... אם תסיר מתוכך מוטה שלח אצבע ודבר און" (פסוק ט').

הסבירו את שני התנאים הנדרשים כדי שה' יענה. (3 נקודות)

ב. עיינו בפסוק י'.

(1) "ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע".

הסבירו את שתי ההוראות של הנביא.

(2) "וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים".

הסבירו אחת מן ההבטחות שבציטוט.

(3 נקודות)

ג. "אם תשיב משפת רגלך עשות חפצך... ודבר דבר" (פסוק י"ג).

הסבירו שניים מן הדברים שעל האדם לשמור, מבין שלושת הדברים המסומנים בקו. (3 נקודות)

7. ירמיה א', ה'–ט"ו

א. עיינו בפסוקים ה'–ו'.

(1) הסבירו את משמעות הציטוט: "בטרם אצרך בבטן ידעתיך" (פסוק ה').

(2) הסבירו את דברי ירמיהו בפסוק ו'.

(3 נקודות)

ב. עיינו בפסוקים י"א–י"ב.

הסבירו מהו המראה שראה ירמיהו, ומהי המשמעות של מראה זה. (3 נקודות)

ג. עיינו בפסוק ט"ו.

כתבו אל מי ה' קורא, והסבירו מהי הכוונה בדברים: "ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלם וגו'". (3 נקודות)

8. ירמיה ט', י"א-כ"ג

- א. "על מה אבדה הארץ... ויאמר ה' על עזבם את תורת" (פסוקים י"א-י"ב).
 הסבירו מהי הכוונה במילים "עזבם את תורת", ומדוע בעקבות כך "אבדה הארץ". (3 נקודות)
- ב. "עלה מִן הַיָּם בַּחֲלוֹנֵינוּ בֹּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהִכְרִית עוֹלָל מִחוּץ בְּחוּרִים מִרְחֹבוֹת" (פסוק כ').
 הסבירו את שְׁלוֹשֶׁת תיאורי החורבן שבפסוק זה. (3 נקודות)
- ג. עיינו בפסוקים כ"ב-כ"ג.
 (1) מדוע אל לחכם להתהלל בחוכמתו?
 (2) מדוע המשכיל והיודע את ה' ראוי שיתהלל?
 (3 נקודות)

9. יחזקאל ל"ח, כ'-כ"ב

- א. "ורעשו מפני דגי הים ועוף השמים... ונהרסו ההרים ונפלו המדרגות וגו' " (פסוק כ').
 (1) מהי הכוונה של הנביא במילים "ונפלו המדרגות"?
 (2) הסבירו את משמעות הנבואה המתוארת בפסוק.
 (3 נקודות)
- ב. "וקראתי עליו לכל הרי חרב... חרב איש באחיו תהיה" (פסוק כ"א).
 הסבירו את הקשר בין שני חלקי הפסוק המסומנים בקו. (3 נקודות)
- ג. "ונשפטתי אֶתֹו בְּדֶבֶר... ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר עליו וגו' " (פסוק כ"ב).
 (1) מה הם "אבני אלגביש"?
 (2) הסבירו מהי הכוונה במילה "ונשפטתי", וכיצד דבר זה מתבצע.
 (3 נקודות)

פרק שלישי – עיון בכתובים (16 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 10–12 (לכל שאלה – 8 נקודות).

10. תהלים כ"ד

- א. "מי יעלה בהר ה'... נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי" (פסוקים ג'–ד').
הסבירו את שלוש המעלות המסומנות בקו, הנדרשות כדי לעלות בהר ה'. (3 נקודות)
- ב. מדוע פסוק ט' חוזר על פסוק ז'? כתבו שתי תשובות. (3 נקודות)
- ג. עיינו בפסוקים ז'–י'.
הסבירו שניים מן הביטויים המופיעים בפסוקים האלה: "פתחי עולם", "גבור מלחמה", "ה' צב-אות". (2 נקודות)

11. תהלים כ"ז

- א. "לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש" (פסוק ח').
הסבירו את הקשר בין שני חלקי הפסוק המסומנים בקו. (2 נקודות)
- ב. עיינו בפסוקים י"א–י"ב.
הסבירו כיצד אויבי דוד מתייחסים אליו, על פי כל אחד מן הציטוטים האלה: "למען שוררי", "נפש צָרִי", "עֲדִי שֶׁקֶר וַיִּפֶּחַ חֲמֹס". (3 נקודות)
- ג. עיינו בפירוש מלבי"ם שלפניכם על פסוק י"א, והסבירו מה הם שני המעכבים בעבודת ה', ומה ביקש דוד כדי שלא להיכשל בכל אחד מהם. (3 נקודות)
- מלבי"ם: "וכבר התבאר כי יש שני מעכבים. א. מה שאינו יודע הדרך, [ועל זה] אמר 'הורני ה' דרכך'. ב. הדרכים והמכשולות שיש בדרך, [ועל זה] אמר 'ונחני בארח מישור'. והנמשל על העדר הידיעה יודיעהו, ועל העיכובים שיש על ידי היצר והתאוות... אמר שינחהו באורח מישור".

12. תהלים קמ"ח–קמ"ט

- א. "חק נתן ולא יעבור" (קמ"ח, פסוק ו').
מהו החוק שנתן ה'? (2 נקודות)
- ב. "רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם" (קמ"ט, פסוק ו').
(1) מהי "חרב פיפיות"?
(2) הסבירו את הקשר בין שני חלקי הפסוק המסומנים בקו. (3 נקודות)
- ג. "לעשות בהם משפט כתוב וגו'" (קמ"ט, פסוק ט').
(1) מהו המשפט הכתוב?
(2) מהו הקושי בפסוק זה, ומהו התירוץ לקושי זה? (3 נקודות)

בהצלחה!